

بررسی اثر پروتئین شوک حرارتی ۷۰ بر روی بیان TLR4 با افزایش مسیرهای پیام رسانی MAPK و NF-KB در پریودنتیت مزمن

سیامک صندوقچیان شتربانی^{۱*}، عادل اسپوتین^۱، جواد محمودی^۲، امیر دهقان^۳، سعید صدیق اعتقاد^۲

^۱ مرکز تحقیقات ایمنولوژی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

^۲ مرکز تحقیقات علوم اعصاب، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

^۳ درمانگاه خصوصی، تبریز، ایران

تاریخ ارائه مقاله: ۹۹/۸/۲۰ - تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۱/۱۵

Effects of HSP70 on TLR4 Expression by Increasing MAPK and NF-KB Signaling Pathways in Periodontitis

Siamak Sandoghchian Shotorbani^{1*}, Adel Spotin¹, Javad Mahmoudi², Amir Dehghan³, Saeed Sadigh Eteghad²

¹ Immunology Research Center, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran

² Neuroscience Research Center, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran

³ Private Practice, Tabriz, Iran

Received: 10 November 2020; Accepted: 3 September 2021

Introduction: According to previous studies, heat shock protein 70 (HSP70) plays a role in the production of proinflammatory cytokines and inflammation. Given that no study has been performed in the field of dentistry in this regard, the present research aimed to identify the effect of HSP70 on moderate to severe generalized chronic periodontitis with the increase of mitogen-activated protein kinase (MAPK) and toll-like receptor 4 (TLR4) signaling pathways.

Materials and Methods: This pilot study was performed on 50 subjects with moderate to severe chronic generalized periodontitis and 50 subjects with healthy periodontitis who were candidates for crown lengthening (CL) surgery. The subjects were selected based on the inclusion criteria from the patients who referred to the Gingival Surgery Department in a Private Dental Center, Tabriz, Iran. Tissue samples were obtained from the patients during pocket depth reduction surgery (for the experimental group) and CL surgery (for the control group). Macrophage inflammatory cells were extracted from tissue samples and the cells were stimulated by HSP70 as a timer; subsequently, the level of TLR4 in macrophage cells was examined. Results of the study were reported using descriptive statistical methods, such as mean, standard deviation, and frequency percentage. Repeated measures analysis was used to compare the expression of TLR4 in nuclear factor kappa B (NF-KB) and MAPK pathways at different hours. Moreover, ANOVA analysis of covariance was used to compare this rate between these two pathways at different times. Statistical analysis was performed in SPSS software (version 17) and a P-value of <0.05 was considered statistically significant.

Results: Based on the results, there was a significant relationship between TLR4 and HSP70 ($P < 0.001$). Furthermore, in the tissue with chronic periodontitis, there was a significant relationship between the affected tissue and TLR4 ($P < 0.0001$). It was also found that TLR4, MAPK, and NF-KB levels increased in the presence of HSP70.

Conclusion: According to the findings, it can be said that TLR4 expression levels increased in the presence of HSP70 in periodontitis and can increase even more by excitation of MAPK and NF-KB pathways.

Key words: Heat Shock Proteins 70, Periodontitis, TLR4 Receptor

Corresponding Author: siamak1331@gmail.com, sandoghchians@tbzmed.ac.ir

J Mash Dent Sch 2021; 45(1): 63-9.

چکیده

مقدمه: از آنجا که مطالعات انجام شده نشان دهنده نقش HSP70 (Heat Shock Protein 70) در تولید سایتوکاین های پیش التهابی و ایجاد التهاب می باشد و با توجه به اینکه تاکنون مطالعه ای در این مورد در زمینه دندانپزشکی صورت نگرفته است، لذا مطالعه حاضر با هدف شناسایی اثر HSP70 بر ماکروفاژهای حاصل از بافت پریودنتیت مزمن جنرالیزه در بیماران متوسط تا پیشرفته با افزایش مسیرهای پیام رسانی (MAPK (mitogen-activated protein kinase) و TLR4 (Toll Like Receptor 4) صورت گرفت.

* مولف مسؤول، نشانی: تبریز، دانشکده دندانپزشکی، مرکز تحقیقات ایمنولوژی، تلفن: ۰۹۱۴۲۱۶۱۰۵۹

E-mail: siamak1331@gmail.com, sandoghchians@tbzmed.ac.ir

مواد و روش ها: در این مطالعه که بر اساس مطالعه پایلوت انجام گرفت، تعداد ۵۰ نفر از افراد مبتلا به پریدونتیت مزمن جنرالیزه متوسط تا شدید. بر اساس معیارهای ورود انتخاب شدند. نمونه های بافتی از بیماران در حین جراحی کاهش عمق پاکت (برای گروه آزمون) و جراحی افزایش طول تاج (برای گروه کنترل) بدست آمد. از نمونه های بافتی سلولهای التهابی ماکروفاژ استخراج شده و سلولها بوسیله HSP70 به صورت تایمر تحریک شدند و سپس میزان TLR4 در سلولهای ماکروفاژ مورد بررسی قرار گرفت. نتایج مطالعه با استفاده از روشهای آمار توصیفی گزارش شدند. جهت مقایسه میزان بیان TLR4 در مسیرهای NF-KB, MAPK (Nuclear factor kappa B) در ساعات مختلف از آزمون اندازه گیری تکراری استفاده گردید. همچنین جهت مقایسه این میزان بین دو مسیر و در ساعات مختلف از آنالیز کواریانس ANOVA استفاده شد. آنالیز آماری با استفاده از نرم افزار SPSS با ویرایش ۱۷ انجام شد و سطح معنی دار ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته ها: نتایج مطالعه نشان داد که ارتباط معنی داری بین TLR4 و HSP70 ($P < 0/001$) وجود داشت. در بافت مبتلا به پریدونتیت مزمن نیز ارتباط معنی داری بین بافت مبتلا و TLR4 وجود داشت ($P < 0/001$). همچنین در این مطالعه مشخص شد که میزان TLR4 و MAPK و NF-KB در حضور HSP70 بیشتر می شود.

نتیجه گیری: مطالعه حاضر نشان داد که TLR4 در برابر HSP70 در پریدونتیت افزایش بیان دارد که این افزایش بیان با تحریک پذیری مسیرهای MAPK و NF-KB می تواند بیشتر شود.

کلمات کلیدی: پروتئین های شوک حرارتی ۷۰، رسپتور TLR4، پریدونتیت
مجله دانشکده دندانپزشکی مشهد / سال ۱۴۰۰ دوره ۴۵ / شماره ۱: ۹-۶۳.

مقدمه

از ارتباط بیولوژیکی TLR4 در پاتوژنز بیماری پریدونتال حمایت می کنند.^(۱) آبخار پیام رسانی TLR4 بوسیله اتصال لیگاند (LPS) به دومن خارجی سلولی TLR4 شروع می شود.^(۲-۹) میانجی گری MyD88 در پیام رسانی TLR4 عمدتاً در غشاء های پلاسمایی اتفاق می افتد و شامل فسفریلاسیون کینازهای مرتبط با IL-1R، ارتباط فاکتور ۶ مرتبط با رسپتور TNF و سیگنال های پایین دست می باشد که منجر به فعال سازی NF-kB و القاء واسطه های پیش التهابی همانند TNF و IL-6 می شود.^(۱۰) مشخص شده که ماکروفاژها سطوح بالایی از TLR4 را بیان می کنند و این سلولها در لته هنگامیکه با LPS فعال می شوند سایتوکاین های پیش التهابی را تولید می کنند.^(۱۱) بنابراین ماکروفاژها یک نقش کلیدی در شروع پاسخ های التهابی میزبان از طریق فعال سازی TLR4 بوسیله LPS بازی می کنند.^(۱۲) TLR4 به خاطر نقشش در سیستم ایمنی یک کاندید ژنی خوب برای بیماری پریدونتال به حساب می آید. مدارک متعددی از ارتباط بیولوژیکی TLR4 در پاتوژنز بیماری پریدونتال حمایت می کنند. TLR ها در تشخیص باکتری های گرم

پریدونتیت یک بیماری عفونی و التهابی بافتهای حمایت کننده دندان می باشد^(۱۳) که توسط میکروارگانیسم های خاص یا گروهی از میکروارگانیسم ها ایجاد می شود^(۱) و در صورتیکه درمان نشود منجر به تخریب پیشرونده بافت های ساپورت کننده دندان و متعاقب آن از دست رفتن دندان می شود.^(۲) تغییر در مونوسیت های محیطی با کاهش واکنش پذیری لنفوسیت یا افزایش پاسخ B Cell مرتبط است. سنتز مدیاتور پیش التهابی (TNF- α , IL1 α , IL-6, IL-8, PGE2) توسط B Cell، ماکروفاژ، PDL، فیبروبلاست لته و سلولهای اپی تلیال منجر به تغییر در پاسخ ایمنی ذاتی یا آدپتیو در نواحی پریدونتال می شود.^(۱-۵)

(Toll like Receptor4) TLR4 یکی از رسپتورهای اختصاصی تشخیص دهنده پاتوژن (PAMPs Pathogen Associated Pattern) می باشد که لیپوپلی ساکاریدهای باکتری های گرم منفی، بعضی از ساختارهای محافظت شده قارچی تا پاتوژن های مایکو باکتریایی و برخی از لیگاند های داخلی را تشخیص می دهد.^(۵) مدارک متعددی

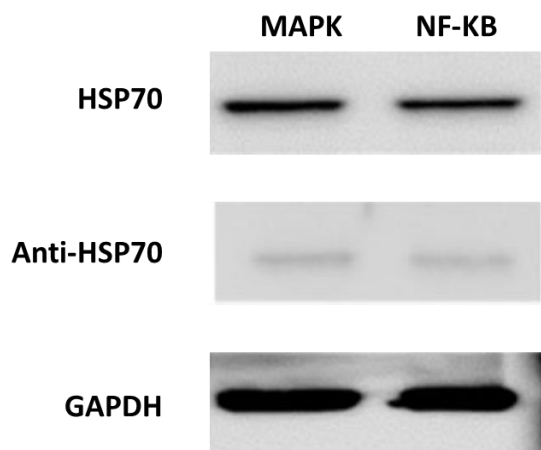
مرحله اول با استخراج سلولهای التهابی مثل ماکروفاژها از بافتهای التهابی لته، بیان TLR4 را اندازه گیری کنیم و همچنین با اندازه گیری میزان TLR4 مکانیسم اثر HSP70 را بر روی مسیرها شناسایی کنیم تا ببینیم HSP70 با چه مکانیسمی اثر التهاب را افزایش می دهد.

مواد و روش ها

در این مطالعه بنیادی - کاربردی، در ۵۰ نفر از بیماران با محدوده سنی ۲۵ تا ۷۰ سال که حداقل ۱۲ دندان (بدون در نظر گرفتن مولرهای سوم و بریج، کرون و ایمپلنت) حضور داشتند و نیز بیماران با تشخیص پریدونتیت مزمن جنرالیزه متوسط تا شدید با حضور ۳۰ درصد دندان ها که به درمانگاه دندانپزشکی بخش پریو در تبریز مراجعه کرده بودند وارد مطالعه شدند. نوع جراحی پاکت تراپی از نوع رزکتیو بود. بیماران از نظر سیستمیک سالم بودند و رضایتنامه آگاهانه را تکمیل نموده بودند. بیماران دارای بیماری های سیستمیک (مثل دیابت ملیتوس، کانسر، ایدز، بیماری های متابولیک استخوانی) و یا بیماری هایی که ترمیم زخم را به تعویق می اندازند، سابقه رادیوتراپی یا درمان های سرکوبگر سیستم ایمنی، بیماری های اتوایمیون، آلرژی و بیماری های عفونی دیگر، حاملگی یا شیردهی، سابقه مصرف آنتی بیوتیک در دو ماه گذشته، تاریخچه مصرف مداوم NSAIDs، سابقه جرمگیری و تسطیح ریشه در یک سال گذشته، از مطالعه خارج شدند.

مطالعه حاضر در کمیته اخلاق دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد واحد تبریز مطرح و با کد IR.IAU.TABRIZ.REC.1395.4 مورد تأیید قرار گرفت. نمونه های بافتی از بیماران مبتلا به پریدونتیت مزمن جنرالیزه متوسط تا شدید در حین جراحی حذف یا کاهش عمق پاکت بدست آمد. روش برداشت بافت به صورت

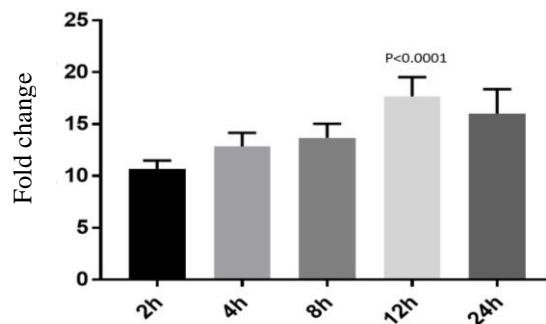
منفی همانند لیپوپلی ساکارید (LPS) پورفیروموناتس جینجیوالیس که یک پاتوژن اصلی پریدونتال است، دخیل می باشند.^(۱۳) پروتئین های شوک حرارتی (HSP) خانواده پروتئین هایی هستند که در پاسخ به مواجهه با شرایط استرس زا توسط سلول ها تولید می شوند. آنها برای اولین بار در رابطه با شوک گرما توضیح داده شده اند، اما امروزه همچنین در هنگام استرس های دیگر از جمله قرار گرفتن در معرض سرما، نور اشعه ماوراء بنفش و هنگام بهبود زخم یا بازسازی بافت و همچنین در بیماریهایی که ارتباط مستقیمی با التهاب دارند، بیان می شود. این افزایش بیان به صورت رونویسی تنظیم می شود. تنظیم چشمگیر پروتئین های شوک حرارتی بخش مهمی از واکنش شوک حرارتی است و در درجه اول توسط فاکتور شوک حرارتی القا می شود. HSPs تقریباً در همه موجودات زنده، از باکتریها گرفته تا انسان یافت می شود.^(۱۴) پروتئین های شوک حرارتی با توجه به وزن مولکولی آنها نامگذاری می شوند. به عنوان مثال، HSP60، HSP70 و HSP90 (پرکاربردترین HSP ها) به ترتیب به اندازه ۶۰، ۷۰ و ۹۰ کیلودالتون به خانواده های پروتئین های شوک حرارتی مراجعه می کنند. پروتئین کوچک ۸ کیلوکالتون اویوکتین، که پروتئین را برای تخریب علامت گذاری می کند، همچنین دارای پروتئین شوک حرارتی است. دامنه اتصال پروتئین حدود ۸۰ کریستالی آلفا اسیدآمین به عنوان پروتئین های شوک حرارتی کوچک شناخته شده است.^(۱۵) پروتئین کینازها (MAPK) نقش اساسی در مراحل سلولی مختلف شامل تکثیر، تمایز، پاسخ های استرسی، التهاب، آپوپتوز و دفاع ایمنی بازی می کنند.^(۱۶) MAPK یکی از مسیرهای اصلی پیام رسانی در T-cell ها می باشد که فعالیت های سلولی و ترجمه را تنظیم می کند.^(۱۷) در این مطالعه ما بر آن شدیم تا در

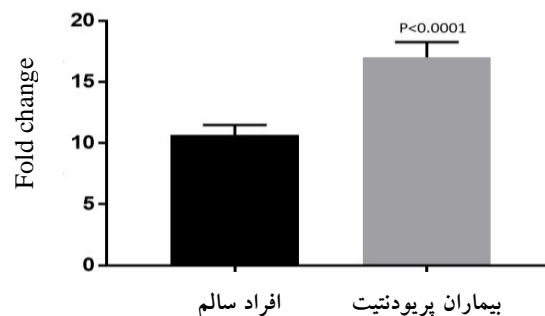
شکل ۳: مقایسه دو مسیر MAPK, NF-KB با تحریک HSP70 و Anti-HSP70

بحث

پریودنتیت یک بیماری عفونی و التهابی بافت های حمایت کننده دندان می باشد که نوع مزمن آن بیشتر در بالغین دیده می شود و به عنوان یک بیماری التهابی با پیشرفت آهسته در نظر گرفته می شود.^(۱) از آنجا که پریودنتیت مزمن فرم شایع پریودنتیت می باشد در این مطالعه جمعیت بیماران مبتلا به پریودنتیت مزمن جنرالیزه متوسط تا شدید مورد بررسی قرار گرفت. ماکروفاژها سطوح بالایی از TLR4 را بیان می کنند و این سلول ها در لته هنگامی که با LPS فعال می شوند، سایتوکاین های پیش التهابی را تولید می کنند.^(۱۵) بیان TLR4 در اپی تلیوم لته و فیبروبلاست لته ای از نقش آن در بیماری پریودنتال حمایت می کند.^(۱۴) در واقع نقش ژن TLR4 در بیماری پریودنتال بوسیله تنظیم افزایشی TLR4 در اپی تلیوم لته^(۱۶) و فیبروبلاست های لته انسان آشکار می شود.^(۱۵) در مطالعه حاضر مشخص شد که ارتباط معنی داری بین TLR4 و HSP70 وجود دارد.

شکل ۱: افزایش بیان TLR4 با تحریک تایم کورس سلولها توسط HSP70 در بیماران پریودنتیت

شکل ۲: مقایسه میزان بیان TLR4 در دو گروه سالم و بیماران پریودنتیت

برای بررسی ارتباط بین HSP70 با NF-KB و MAPK روش وسترن بلات برای اندازه گیری میزان پروتئین ها بکار برده شد. نتایج حاصل نشان داد که میزان NF-KB و MAPK در حضور HSP70 بیشتر می شود ولی با استفاده از anti-HSP70 که HSP70 را مهار می کند، میزان NF-KB و MAPK کاهش می یابد که این کاهش در NF-KB محسوس تر می باشد. (شکل ۳)

فاکتورهای متعددی در پاتوژنز ضایعات پالپی نقش دارند.^(۱۹-۱۶) موسوی و همکاران^(۲۲) وجود Natural Killer Cell (NKC)ها را در پالپ ملتهب اثبات کردند، در حالی که در پالپ نرمال این سلولها یافت نشده بودند. در مطالعه حاضر ارتباط بین HSP70 با TLR4 و MAPK را بررسی کردیم تا اثر این سایتوکاین را در مسیرهای TLR4 و MAPK ارزیابی کنیم. نتایج حاصل نشان داد که میزان TLR4 و MAPK در حضور HSP70 بیشتر می شود ولی با استفاده از anti-HSP70 که مهارکننده HSP70 است میزان TLR4 و MAPK کاهش یافت. بنابراین مطالعه حاضر نشان دهنده تأثیر HSP70 در افزایش فعال سازی مسیرهای TLR4 و MAPK می باشد. نمونه گیری و پیگیری بیماران پرودونتیت، محدودیت اصلی این مطالعه بود که برای نمونه گیری ها از تیم دندانپزشکی استفاده شد و نمونه ها در بانک سلولی ذخیره شد. پیشنهاد می شود پروتئین های شوک حرارتی دیگر بر روی بیان رستورهای سیستم ایمنی بررسی می شود. همچنین پیشنهاد می شود اثر پروتئین های شوک حرارتی بر روی سلولهای ماکروفاژ و لنفوسیت های T نیز بررسی گردد.

نتیجه گیری

با توجه به نتایج مطالعه حاضر، نتیجه گیری می شود که HSP70 در بیماری پرودونتیت افزایش بیان داشته است که این افزایش با تحریک پذیری مسیرهای MAPK و TLR4 می تواند بیشتر شود.

تشکر و قدردانی

کلیه آزمایشات این مطالعه در مرکز تحقیقات ایمونولوژی دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام شده است، که بدینوسیله قدردانی می گردد.

در اینجا، ما نشان دادیم که HSP70 می تواند به سطح TLR4 متصل شود. LV و همکاران^(۱۸)، Hsp70 را به عنوان آنتاگونیست جدید TLR4 معرفی کرد. به خوبی شناخته شده است که هر دو مسیر MAPK و NF-KB برای پاسخ ایمنی ناشی از TLR ضروری هستند. مطالعه Zhu و همکارانش^(۱۹) نشان داد که HSP70 می تواند بلوغ DCs را تشدید کند و DC را برای تولید سیتوکین هایی مانند IL-12، IL-1 β و TNF- α فعال کند. در مطالعه حاضر گزارش شده است که فعال سازی مسیرهای التهابی در بیان TLR4 ناشی از LPS دخیل است. برای تعیین اینکه آیا این مسیرهای سیگنال در تنظیم بیان TLR2 و TLR4 در اثر شوک گرما نقش دارند، سلول های ماکروفاژ با HSP70 تحت درمان قرار گرفتند. این مطالعه در مقایسه با مطالعه Zhang و همکاران^(۲۰) که بر روی شوک حرارتی ۹۰ و TLR2 بررسی شده بود نتایج یکسانی داشت.

مطالعه ای که فاطمی و همکاران^(۲۱) بر روی تأثیر ابتلا به پرودونتیت مزمن بر میزان بیان ژن TLR-2 و TLR-4 در بافت لثه ای داشت، نشان داد که بیماری پرودنتال به طور معنی داری سبب افزایش بیان ژن TLR-2 و TLR-4 در بافت های لثه ای می گردد. در مطالعه ای که صندوقچیان و همکاران^(۱۵) بر روی بررسی نقش سلول های ماکروفاژ در التهاب کانال دندان داشتند، نشان داده اند که سلول های ماکروفاژ بعد از استخراج بوسیله پروتئین های TLR4 بصورت تایمر تحریک شده می توانند بیان التهاب را افزایش دهند.

مطالعات بر روی سایتوکاین ها نشان داده است که TLR4 می تواند سایتوکاین ها را زیاد کند. به طور کلی

منابع

1. Newman MG, Takei H, Klokkevold PR, Carranza FA. Carranza's clinical periodontology. New York: Elsevier health sciences; 2011.
2. Chrzyszczuk D, Konopka T, Zietek M. Polymorphisms of toll-like receptor 4 as a risk factor for periodontitis: meta- analysis. *Adv Clin Exp Med* 2015; 24(6):1059-70.
3. Wu Y, Li H, Jian Z, Lai Y. The interleukin-1 family: a key regulator in the pathogenesis of psoriasis. *Austin J Clin Immunol* 2014; 5:id1023.
4. Chang SH, Reynolds JM, Pappu BP, Chen G, Martinez GJ, Dong C. Interleukin-17C promotes Th17 cell responses and autoimmune disease via interleukin-17 receptor E. *Immunity* 2011; 35(4):611-21.
5. Iwakura Y, Ishigame H, Saijo S, Nakae S. Functional specialization of interleukin-17 family members. *Immunity* 2011; 34(2):149-62.
6. Ishigame H, Kakuta S, Nagai T, Kadoki M, Nambu A, Komiyama Y, et al. Differential roles of interleukin-17A and -17F in host defense against mucocutaneous bacterial infection and allergic responses. *Immunity* 2009; 30(1):108-19.
7. Yang XO, Chang SH, Park H, Nurieva R, Shah B, Acero L, et al. Regulation of inflammatory responses by IL-17F. *J Exp Med* 2008; 205(5):1063-75.
8. Jin W, Dong C. IL-17 cytokines in immunity and inflammation. *Emerg Microbes Infect* 2013; 2(9):e60.
9. van de Veerdonk FL, Netea MG. New insights in the immunobiology of IL-1 family members. *Front Immunol* 2013; 4:167.
10. Kovach MA, Singer B, Martinez-Colon G, Newstead MW, Zeng X, Mancuso P, et al. IL-36 γ is a crucial proximal component of protective type-1-mediated lung mucosal immunity in Gram-positive and -negative bacterial pneumonia. *Mucosal Immunol* 2017; 10(5):1320-34.
11. Lopetuso LR, Chowdhry S, Pizarro TT. Opposing functions of classic and novel IL-1 family members in gut health and disease. *Front Immunol* 2013; 4:181.
12. Huynh J, Scholz GM, Aw J, Kwa MQ, Achuthan A, Hamilton JA, et al. IRF6 regulates the expression of IL-36 γ by human oral epithelial cells in response to *Porphyromonas gingivalis*. *J Immunol* 2016; 196(5):2230-8.
13. Noreen M, Shah MA, Mall SM, Choudhary S, Hussain T, Ahmed I, et al. TLR4 polymorphisms and disease susceptibility. *Inflamm Res* 2012; 61(3):177-88.
14. Ozturk A, Vieira AR. TLR4 as a risk factor for periodontal disease: a reappraisal. *J Clin Periodontol* 2009; 36(4):279-86.
15. Sandoghchian S, Mobayen H, Hatamnezhad LS. Evaluation of macrophage impression in dental pulp inflammation. *J Res Dent Sci* 2017; 14(1):7-12.
16. Laine ML, Crielaard W, Loos BG. Genetic susceptibility to periodontitis. *Periodontol 2000* 2012; 58(1):37-68.
17. Szparecki G, Czerkies M, Miskiewicz A. A new approach for genetic factors influencing periodontitis. *Dent Med Prob* 2013; 50(2):145-51.
18. Lu HA, Sun TX, Matsuzaki T, Yi XH, Eswara J, Bouley R, et al. Heat shock protein 70 interacts with aquaporin-2 and regulates its trafficking. *J Biol Chem* 2007; 282(39):28721-32.
19. Zhu Y, Ren C, Wan X, Zhu Y, Zhu J, Zhou H, et al. Gene expression of Hsp70, Hsp90 and Hsp110 families in normal palate and cleft palate during mouse embryogenesis. *Toxicol Ind Health* 2013; 29(10):915-30.
20. Zhang G, Liu Z, Ding H, Zhou Y, Doan HA, Sin KWT, et al. Tumor induces muscle wasting in mice through releasing extracellular Hsp70 and Hsp90. *Nat Commun* 2017; 8(1):589.
21. Fatemi K, Radvar M, Rezaee A, Rafatpanah H, Azangoo Khiavi H, Dadpour Y, et al. Comparison of relative TLR-2 and TLR-4 expression level of disease and healthy gingival tissue of smoking and non-smoking patients and periodontally healthy control patients. *Aust Dent J* 2013; 58(3):315-20.
22. Mousavi SB, Talebi A, Kianoosh S. Immunohistochemical assessment of natural killer cells in normal and inflamed dental pulps. *J Res Med Sci* 2006; 11(2):119-21.